

בשל כך העיסוק בו ובהגותו בישראל מוגבל, וזאת למרות השפעתו על שורה של הוגים וחוקרים יהודים שפעלו בישראל ובחו"ל, דוגמת עמנואל לוינס, הנס יונס, ואין צורך לומר – חנה ארנדט.

בשני העשורים האחרונים נפרץ הסכר והחלו להופיע מאמרים וספרים המוקדשים לפילוסוף, אך מעט מזעיר מכתביו תורגמו לעברית – מסות ספורות, אך אף לא אחד מחיבוריו המרכזיים, שלא לומר המגנום אופוס שלו – 'הוויה וזמן'. 'איגרת על ה"הומניזם"' היא התרומה האחרונה לספרות זו. מדובר באחד החיבורים המפורסמים ביותר של היידגר. הוא מתפלמס בו עם סארטר, מתנער מהאקזיסטנציאליזם שהלה ביקש לנכס את היידגר אליו, ותוקף את מושג ההומניזם בהיותו מרכיב במטפיזיקה המערבית שלטענתו מונעת היכרות אמיתית עם "ההוויה" העומדת במרכז הגותו שלו.

היידגר קשה לקריאה ביותר, בכל שפה שהיא. תרגומו קשה במיוחד, בשל אופי הגותו הנשענת באופן כבד על איכויות השפה הגרמנית שאינן עוברות בתרגום. במקרים כאלו נוטים רבים מן המתרגמים לשמור את צורות המקור הלועזיות הרב-משמעיות בכתוב עברי, תוך פירושן והצגתן לקורא כחלק מהז'רגון הייחודי של שדה השיח הספציפי שהן נוגעות לו. לא כן המתרגם בכרך זה, אשר בחר לחדש מונחים בשפה העברית, ואף, במקרים של מילים רב-משמעיות, לתרגמן ככוונה פעם כך ופעם אחרת. במקרים רבים נראה שהדבר עלה בידו יפה, אך יש והניסיון נחוה כמגושם מעט; למשל, תרגום המינוח הייחודי שטבע היידגר למושג האדם – Dasein (המופיע

המטפיזיקה של הזכויות הטבעיות שהייתה לדעתו הזמנה לאנרכיה ותוהו, ומנגד את התנגדותו של קרל מרקס לזכויות האדם שבעיניו אינן אלא מבנה-על בורגני שנועד לבצר את המערכת הקפיטליסטית.

כרמי לא התיימרה למצות את כל ההיבטים התיאורטיים של זכויות האדם, משימה קשה לכל הדעות, אלא הסתפקה במתן בסיס איתן שהקורא יוכל להמשיך ממנו. בכך הצליחה. ספרה הוא תרומה של ממש לקורא העברי הנושא את זכויות האדם על שפתו בלי להיות ער למורכבות המסתתרת במילים הללו.

ש"ב

איגרת על "ההומניזם"

מרטין היידגר
תרגם מגרמנית והעיר:
דרור פימנטל

מאגנס, 2018 | 88 עמ'

מרטין היידגר הוא ללא ספק אחד הפילוסופים החשובים ביותר במאה העשרים, והגותו היא מקור השראה לכמה וכמה מהזרמים בפילוסופיה הקונטיננטלית מאז ועד ימינו. יחד עם זאת, היידגר הוא גם אחת הדמויות הקונטרוברסליות ביותר בעולם האקדמיה, בשל הזדהותו עם המפלגה הנאצית בשנים שלפני מלחמת העולם השנייה – בחירה שסירב להתנצל עליה עד יומו האחרון – והאנטישמיות העמוקה שלו, שנחשפה ביתר שאת לא מכבר עם גילויין ופרסומן של 'המחברות השחורות'.

בעברית לרוב כ"דאזיין"; מילולית: היות שם, הימצאות בעולם) – באמצעות התחדיש "היִוּשִׁים".

הספר נחתם באחרית דבר מאת המתרגם, והיא מועילה אם כי לוקה מדי פעם, כמקובל בז'אנר זה, בסגנון טאוטולוגי-מעורפל ולירי מעט מכפי הראוי לשיח פילוסופי. למתמצאים פחות בהגותו של היידגר מומלץ לקרוא את אחרית הדבר לפני הכניסה לטקסט עצמו.

א"ש

מכתבי אנשים חשובים

(מבחר)

אולריך פון הוטן

מלטינית: נתן רון

קדימה, 2018 | 154 עמ'

אחת הפרשיות המעניינות שבישרו את בואה של הרפורמציה הפרוטסטנטית בגרמניה במאה ה-16 הייתה דווקא ויכוח על מעמדם של הכתבים היהודיים העתיקים. יוהן פפרקורן היה יהודי מומר שפתח במסע צלב משלו נגד מקורות היהדות. הוא הצליח לקבל מהקיסר מקסימיליאן הראשון אישור לאסוף ספרי תלמוד ולשורפם. נגדו יצא דווקא מלומד הומניסט גרמני, יוהן ריכלין, שנמנה עם ההבראיסטים הראשונים וראה חשיבות עצומה בשיבה "אל המקורות" ובכללם הכתבים היהודיים. הוויכוח התרחב והפך למאבק ממושך שבו כל צד פונה לערכאות שונות להפללת יריביו ומדפיס עלונים המוכיחים את צדקתו.

הדרמה ההיסטורית הזו חברה לחוש ההומור הייחודי של אנשי הרנסנס והולידה את החיבור "מכתבי אנשים חשובים", אוסף מכתבים שנכתבו לכאורה על ידי אנשי הכנסייה אך בפועל על ידי יריביהם. תוכנם של המכתבים איננו נוגע לאירועים גדולים אלא לחיי היומיום של המגיסטרים, המלומדים והכמרים הקתולים של התקופה. כל אלה מוצגים באור נלעג ועוין.

בספרות העברית התפתחה כעבור כמה וכמה דורות מסורת דומה בידי שני משכילים גליציאים. אלו הן היצירות הסאטיריות 'מגלה טמירין' ליוסף פרל, הנסקרת בהרחבה באחרית-הדבר לספר שלפנינו, ו'תהילת הכסילים' לשלמה רובין שמהדורה מדעית שלו הופיעה אך זה עתה בהוצאת מאגנס. זה האחרון נכתב על פי הדגם של "שבחי הסכלות" של ארסמוס מרוטרדם, אחד ממחברי 'מכתבי אנשים חשובים'. הנה כי כן, פולמוס על כתבים יהודיים הוליד את היצירה שלפנינו – והיא בתורה השפיעה בחזרה על עולם ההשכלה היהודי וספרותו.

בן תקופתנו יוכל למצוא כאן, מלבד הומור שונה מזה שהוא מורגל בו, גם צוהר אל חייהם האישיים של בני התקופה, אל מה שנחשב בעיניהם למכובד ולנלעג, ואל יחסם כלפי היהודים וכלפי שינויים ורפורמות בדת ובחברה. המהדורה מוקפדת במיוחד ומלווה בתחריטי עץ בסגנון התקופה, והיא מעבודותיה הראשונות של ההוצאה לאור הצעירה והמבטיחה 'קדימה'.

י"מ